

انتقاد از حذف کتابخانه‌های مدارس

بی‌توجهی آموزش و پرورش به موضوعات مهمی چون مطالعه و کتابخوانی همیشه مورد انتقاد اهالی فرهنگ و قلم بوده‌است بخصوص این‌که اخیراً آموزش و پرورش پست کتابدار را از مدارس حذف کرده‌است که این مساله مشکل بی‌رغبتی در کتاب در آموزش و پرورش را شدیدتر خواهد کرد. دبیر نهاد کتابخانه‌های عمومی گفت: حذف کتابخانه‌ها و پست کتابدار از مدارس ناراحت کننده‌است و کتابخوانی به صورت منسجم در مدارس مورد توجه نیست.

مهدی رضمانی گفت: نسل جدید، نسل متفاوتی است. دامنه لغات و

واژگان این نسل در حوزه‌های مختلف بسیار متفاوت شده و برای برقراری ارتباط با این فضای جدید، همه ما به گفت‌وگو، مطالعه و درک متقابل نیاز داریم تا بتوانیم آینده‌ای روشن رقم بزنیم.

به گفته دبیر نهاد کتابخانه‌های عمومی

کشور، نهاد کتابخانه‌های عمومی حدود ۳۹۰۰ کتابخانه در سراسر کشور دارد؛ بنابراین

گفت‌وگو

دکتر قاسم کاکایی در گفت‌وگو با «جام‌جم» از ابعاد عرفانی حج ابراهیمی و عید قربان می‌گوید

تلاش برای سیراب شدن از زمزم ولایت

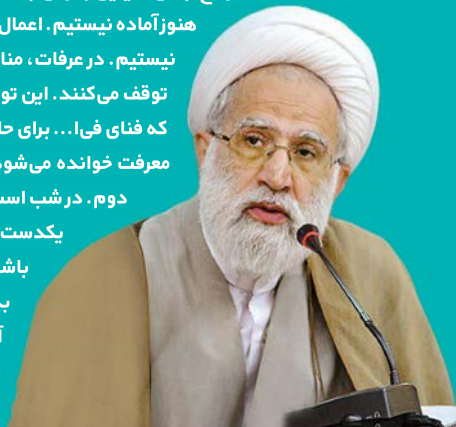

نگاه

لیک در حج به چه معناست؟

در حج لَبِیک اللهم لَبِیک گفته می‌شود که اولین بار ابراهیم خلیل‌الرحمن بر زبان آورد. لَبِیک، اللهم لَبِیک، یعنی شنیدم خدا، آمدم خدا، با جان آمدم... از تو به یک اشارت، از من به سر دویدن اما این حریم، احترام دارد. باید آدایش را رعایت کرد؛ سرزده داخل مشو، می‌کده حمام نیست.

در حج لباس دنیایی را از تن جدا می‌کنیم و همه یکرنگ می‌شویم. عمره بجا می‌آوریم اما باید از خانه بیرون برویم چون هنوز آماده نیستیم. اعمال شدید و سنگین آغاز می‌شود. میقات محلی برای ملاقات با معشوق است. بازهم آماده نیستیم. در عرفات، منا و مشعر توقف می‌کنیم مانند زمانی که میت را می‌خواهند دفن کنند. آنجا هم سه بار توقف می‌کنند. این توقف برای این است که به فضای کامل برسیم و بتوانیم داخل حرم شویم. اینجااست که فضای ای... برای حاجی رخ می‌دهد تا به بقای با... برسد. دعای عرفه امام حسین(ع) در عرفات برای کسب معرفت خوانده می‌شود. جَبَل‌الرحمه را می‌بینیم. رحمت الهی کسب می‌کنی و بعد به مشعر می‌آیی، توقف دوم. در شب است و مردم می‌گویند صدراي محشر. این مشعر مثل محشر است. همه انسان‌ها یکرنگ و یکدست هستند. دیگر هیچ‌کسی، هیچ‌کس را نمی‌شناسد. مقام داشته باشد، جایگاه داشته باشد، مهم نیست زیرا این تمرین معاد و قیامت است. در مشعر هم شعور کسب می‌کنیم و به منا می‌رسیم و در منا آرزوهای دنیوی را قیچی می‌کنیم. منا سرزمین آرزوهاست یعنی آرزوهای دنیوی را زمین می‌گذاریم و آرزوهای بزرگ الهی را در دست می‌گیرید. آرزوهای دنیوی را قیچی می‌کنیم تا به قربانی برسیم.

توحید می‌کند بهانه‌ای است که به بی‌مکانی و بی‌زمانی برسد، به این معنا که خدا را در همه جا و همه وقت می‌توان یافت.

حج علاوه بر ابعاد معنوی، بعد اجتماعی عظیمی دارد که برای همه مردم است. به تعبیر قرآن این‌که خدا به ابراهیم می‌فرماید: خانه من را بسازید یا در جای دیگری می‌فرماید: اولین خانه‌ای که برای مردم

ساخته شد به این معناست که خانه خدا پناهگاه و خانه مردم است و هرکس می‌خواهد به خدا پناه بنایی است که او بنا کرده. داستان چاه زمزم، حجر اسماعیل، سعی صفا و مروه، عرفات، منا حلق، رمی جمرات و قربانی‌کردن همه و همه به ابراهیم و زندگی او گره خورده‌است و می‌کوشد تا ما را به توحید برساند.

نکته جالب این‌که این زمان و مکان که زائر تمرین

امکان تجهیز کتابخانه‌های مدارس از توان ما خارج بوده و وظیفه ما نیست؛ اما می‌توانیم نزدیک‌ترین کتابخانه عمومی به هر مدرسه را به عنوان منشا خدمات کتابخوانی در آن مدرسه معرفی کنیم.

اودرباره موانع ورود کتاب و کتابخوانی به آموزش و پرورش گفت: اساسا ساختار آموزش و پرورش پذیرای ورود هم افزایی در این حوزه نیست که امیدواریم در این دوره زمینه‌های همکاری ایجاد شود. / باشگاه خبرنگاران جوان

قدم برمی‌داشت و برای توحیدی شدن مردم جلودار بود. او در امتحانات مختلف همه چیز را برای خدا داد. پیر شده بود و فرزنددار نمی‌شد. در پیری خداوند به او فرزند داد و به او دل‌بستگی پیدا کرد. بازهم امتحان شد. خدا به ابراهیم فرمود این دل‌بستگی را قیچی کن. فرزند و همسرت را در منطقه‌ای بی‌آب و علف رها کن. او هاجرو اسماعیل را در مکه تنها گذاشت. او همه چیز را برای خدا گذاشت. خودخواهی نداشت و تنها شنونده پیغام حضرت دوست بود:

چون شدی من کان... از وله / من تو را باشم که کان... له (مولانا) هرکس به فنانی می‌...! برسد بقای با... پیدا می‌کند. چون هرچه خدا از ابراهیم خواست او انجام داد. خلاصه آن‌که حج میراث چنین شخصیت ممتازی است. شرووش چنین است که خدا به ابراهیم فرمود این خانه را برای مردم بساز (لئاس). بعد فرمود: ندا بده، یحوان مردم را که همه به سمت تو بیایند، یعنی تو را محجور و پیشوا قرار دهند، چرا؟ چون ابراهیم در مسیر توحید است. از این رو او ولی... می‌شود.

آیا معنای باطنی قربانی‌کردن در حج جاری است یا صرفاً عملی نمادین منظور است؟

بله. تمام آن مناسک پرمعنای حج را انجام می‌دهیم تا به قربانی برسیم. در قربانی به خدا نزدیک می‌شویم. زیرا اوج مناسک در منا قربانی‌کردن است و این آخرین امتحان ابراهیم است. داستان قربانی‌کردن اسماعیل در اوج جوانی و زیبایی نتیجه عرفان الوالی ابراهیم است. پدری که در پیری صاحب فرزندی شده و تمام جان ابراهیم است به دستور خدا جان خود را به قربانگاه می‌برد. اسماعیل تمام تعلق دنیوی ابراهیم است. ابراهیم بایستی آن را قیچی کند. از خود اسماعیل می‌پرسد که تو چه می‌بینی؟ اسماعیل گفت: همان چیزی که خدا گفته انجام بده. وقتی هردو تسلیم شدند، جافو گوی پسر را تبرید. خدا فرمود: تو آن کاری که می‌بایست می‌کردی، کردی. نفس خودت را، جان خودت را ذبح کردی.

منا یادگار ابراهیم است. در قربانی به ابراهیم تاسی می‌کنیم. بایستی آن چیزی را که قربان می‌کنیم، تقوای الهی نصیب‌مان شود. تقوا هم یعنی همه تعلقات خودتان را ذبح کنید. در مسیری که ابراهیم برای ذبح اسماعیل می‌رفت در سه جا شیطان سعی کرد او را وسوسه کند که حضرت با سنگریزه او را از خود دور کرد. زائر بیتا... سنگریزه می‌زند تا بگوید مبارزه با شیطان خیلی مبارزه ظریفی است. حاجی خود را از زینت دنیا دور می‌کند و موهایی خود را می‌تراشد. بعد از این مراحل اجازه دارد وارد حرم شود و شروع کند به عشق‌بازی با خدا. عید قربان جان من برخیز و کن قربانیم / برگرد سرگردان مرا تا چند سرگردانیم (مولانا).

خدا گفت عاشق هرکس شوم او را می‌کشم، بعد هم خودم دیه و خون‌پهایش هستم؛ گر بر سر کوی عشق ما کشته شوی / شکرانه بده که خون‌های تو منم. این طواف است. بعد از طواف، نماز عشق است. نماز طواف پشت مقام ابراهیم، یعنی جایی که ابراهیم ایستاده بود تو افتدا می‌کنی گویا امامت رسیده؟ آیه بعد می‌فرماید: نمازم، اعمالم، حیاتم و مرگم همه برای خداست. حج یک تمرین است که شما به اینجا برسید. قهرمان آن ابراهیم است؛ کسی که امتحانات بسیاری را پشت سر گذاشت تا به مقام امامت برسد که بالاتر از نبوت و رسالت است.

روایت داریم که ابراهیم(ع) اول نبی بود، بعد رسول و سپس خلیل شد؛ یعنی درونش از خدا و دوست پرشد. خلیل‌الرحمن شد یعنی خدا درونش نفوذ کرد؛ پوشیده چون جان می‌روی اندر درون جان من (مولانا). ابراهیم(ع) امامی شد که برای توحید

چه ویژگی‌ای در شخصیت ابراهیم خلیل...!

وجود داشت که از او چه‌راه متمایز ساخت؟

در آیه ۱۶۱ و ۱۶۲ سوره انعام که خدا به پیامبر(ص)

می‌فرماید: این‌آیین ابراهیم است که آیین میانه‌روی است. این آیین چیست که از ابراهیم(ع) رسیده؟ آیه بعد می‌فرماید: نمازم، اعمالم، حیاتم و مرگم همه برای خداست. حج یک تمرین است که شما به اینجا برسید. قهرمان آن ابراهیم است؛ کسی که امتحانات بسیاری را پشت سر گذاشت تا به مقام امامت برسد که بالاتر از نبوت و رسالت است. روایت داریم که ابراهیم(ع) اول نبی بود، بعد رسول و سپس خلیل شد؛ یعنی درونش از خدا و دوست پرشد. خلیل‌الرحمن شد یعنی خدا درونش نفوذ کرد؛ پوشیده چون جان می‌روی اندر درون جان من (مولانا). ابراهیم(ع) امامی شد که برای توحید

«حاج مهدی» پیدانشد

در پی انتشار شایعه کشف پیکر مطهر

شهید مهدی باکری در فضای مجازی، کمیته

جست‌وجوی مفقودین ستاد کل نیروهای

مسلم این شایعه را از اساس کذب اعلام

کرد و خواستار پیگیری اخبار مرتبط با تفحص

شهدا از کانال‌های رسمی این کمیته شد.

سردار شهید مهندس مهدی باکری

۲۰ فروردین ۱۳۳۳ در میان‌دوآب به دنیا آمد

و ۲۵ اسفند ۱۳۶۳ در عملیات بدر در شرق

دجله به یاران شهیدش پیوست و هنگام

انتقال پیکر مطهرش، قایق هدف اصابت

شلیک مستقیم آر پی جی نیروهای عراقی

قرار گرفت و مانند برادرش حمید، جاویدالاثـر

شد. براساس زندگی این سردار شهید،

فیلم «موقعیت مهدی» به کارگردانی هادی

حجازی فروری پرده سینماهای ایران است.

جام جم

فرهنگ

Culture

پنجشنبه ۱۶ تیر ۱۴۰۱ ۴ شماره ۶۲۵۶

گزارش

در نشست نقد و بررسی نمایش «پروین»

عنوان شد

مناقشه بر سر فصل چهارم

در نشست دوشنبه‌های نقد تئاتر و در نقد و بررسی نمایش پروین به نویسندگی و کارگردانی حسین کیانی، رضا آشفته منتقد و پژوهشگر درباره این اثر و ویژگی‌های آن سخن گفت. به گزارش جام جم، وی در ابتدای نشست با بررسی تاریخی تئاتر ایران اشاره کرد که سه دوره برجسته داشته یکی در دهه ۲۰ که عبدالحسین نوشین توانست اولین تئاترهای روشنفکرانه ایران را اجرا کند و دوره دوم در دهه ۴۰ جریان ملی بر دو گرایش عمده بنیان نهاده شد؛ یکی تئاتر مبتنی بر شیوه‌ها و سنت‌های نمایش ایرانی و دوم تئاتر اجتماعی و رئالیستی و سومین دوره نیز در نیمه دوم دهه ۷۰ که در ادامه آن دو جریان، تبدیل به نقطه عطف دیگری در تاریخ تئاتر معاصر ایران شد و حالا یک جریان انحطاطی تحت پیکره تئاتر خصوصی جایگزین آن شده‌است.

حسین کیانی در پاسخ به سوالی در مورد متن و این‌که در مورد تجربه کار روی پرتره گفت: تاکنون روی پرتره خاصی کار نکرده‌بودم مگر در نمایشنامه «نسوان» که به زندگی و آثار نخستین زنان نمایشنامه نویس ایران اشاره‌هایی کرده‌ام. او در مورد میزان نزدیکی نمایشنامه به زندگی پروین اعتصامی هم معتقد است که می‌تواند انطباق کامل را با زندگی سوزه داشته‌باشد و در این اثر بیشتر زنانگی پروین مد نظر بوده‌است.

کیانی همچنین درباره این‌که چرا پروین انتخاب شده‌است، افزود: به پیشنهاد سعید اسدی این کار را کردم. البته قبل‌تر هم به این موضوع فکر کرده‌بودم و در خرداد ۹۹ طی سه ماه متن را نوشتم. ولی به دلیل بیماری کرونا اجرا چند بار عقب افتاد.

عرفان پهلوانی، منتقد و مدرس دانشگاه با اشاره به تکنیک‌های نویسندگی گفت: متوجه پرده چهارم اثر نمی‌شوم و اساساً آن را زائد می‌دانم به خصوص ورود شخصیت‌هایی که قابلیت معرفی ندارند و لذت کشف و شهود از مخاطب می‌گیرد؟

حسین کیانی نیز گفت: پرده چهارم مهم‌ترین پرده است و اگر به انتخاب خودم بود فقط پرده چهارم را اجرا می‌کردم. پروین در بستر مرگ شخصیت خودش را نشان می‌دهد و انسانیتش آشکار می‌شود و به فکر دیگران است. پرده چهارم اوج شکوفایی یک انسان است. در این پرده نتیجه‌گیری می‌شود و شخصیت‌ها خود نهانشان را آشکار می‌کند. پروین، در مورد رنج زن زیستن است.

کیانی در مورد طولانی بودن اثر گفت: این طولانی بودن از جمله ضرورت‌های داستانی است. نمایش طولانی‌تر بوده و در زمان اجرا به تدریج آن را کوتاه‌تر کرده‌است. این نوع نگاه به اجراها که می‌گویند زمان اجرا بلند است، حاصل ذائقه تماشاگر فست‌فودی و کیسولی است که در شرایط فعلی حوصله بلندی متن بر اساس یک ساختار درست را هم ندارند؛ در حالی‌که اجرای متون شکسپیریا اکبرآبادی بیشتر از دوه ساعت خواهدبود.

رضا آشفته هم برنامه‌هایی با بازیگران به دلیل ناآشنا بودن و نااهم‌گروه بودن پرداخت و گفت: تعریف تئاتر در داشتن گروه و انسجام گروهی است و در اینجا اگر مجید رحمتی بسیار راحت و به درستی بازی می‌کند به این دلیل است که بی‌وقفه در تئاتر حضور دارد و امروز به تالیف در زمینه بازیگری رسیده که هم بازی در شیوه‌های ایرانی را می‌شناسد و هم بازی در شیوه نا‌تورالیستی را.

همه ما می‌دانیم که همه مکان‌ها و زمان‌ها متعلق به خداست اما خدا از بی بهانه برآمده یک زمانی را که ماه مبارک رمضان است شهر... خوانده‌است و کعبه را بیتا... .

از مسائل جالب این‌که ما از ۱۲ ماه قمری دوماه هست که استهلال برای آن دو ماه وارد شده و مهم است که بدانیم ماه کی حلول می‌کند و در این استهلال نشان می‌دهیم که ما منتظریم، منتظر یک امر بزرگ هستیم. لحظه شماری می‌کنیم برای این‌که ببینیم آمدن آن ماه را. آن دو ماه یکی ماه مبارک رمضان است و دیگری ماه مبارک ذی‌الحجه که هر دو ماه هم اعمالی دارد. دو عید بزرگ ما؛ فطر و قربان مربوط به این دو ماه است که پس از اعمال ویژه‌ای به آن عید و جشن می‌رسیم.

ماه مبارک رمضان شما هرجا می‌توانید باشید،

نازلی مروت

روزنامه‌نگار

حج، بزرگ‌ترین جشنواره و نمادین‌ترین مناسکی است که مسلمانان از همه فرق و مذاهب به آن معتقدند. در ایام مشخصی از سال در مکه گرد هم می‌آیند و اعمالی که نکات مشترک بسیاری دارد را بجا می‌آورند. حج، عبادتی است که از دوجنبه معنوی و اجتماعی قابل تحلیل و بررسی است. کسانی که آن را تجربه کرده‌اند از شیرینی این عبادت طولانی، سخت و طاقت‌فرسا می‌گویند. چه سری در این عبادت همگانی مسلمانان نهفته که همه رنجش‌ها و دلخوری‌ها را کنار می‌گذارند و به یک رنگ درمی‌آیند تا در کنار یکدیگر توحید را تجربه کنند. تجربه ملموس از یک باور در عبادتی طولانی، سخت و شیرین. می‌گویند حج، بهترین مظهر وحدت اجتماعی مسلمانان است. باید رمز و راز حج را از نگاه شخصی‌جست که همه اعمال حاجی در این ایام به او منسوب است؛ ابراهیم خلیل... .

حجت‌الاسلام دکتر قاسم کاکایی، استاد گروه الهیات دانشگاه شیراز و عرفان‌پژوهی است که سابقه علمی پربراری در زمینه فلسفه و عرفان اسلامی دارد. او در این گفت‌وگو از منظر عرفانی به تحلیل حج ابراهیمی عید قربان پرداخته است.

چرا حج را حج ابراهیمی می‌نامند؟

عید قربان و قربانی‌کردن یکی از مظاهر مهم حج است. در حج به‌عنوان یکی از گسترده‌ترین عبادات، سلوک قلبی حرف اول را می‌زند. کسانی که به سفر الهی مشرف شده‌اند، به این باور دست یافته‌اند که همه احکام و عبادات و اعمال حج یک جزء بسیار مهم دارد و آن سلوک قلبی است. افرادی که حتی در زمره عرفا نبوده‌اند، پس از تشرّف به این سفر معنوی به حالت روحی و عرفانی دست می‌یابند. کتاب‌های ارزشمندی چون «حُسنی در میقات» جلال آل احمد و «حج» دکتر شریعتی ثمره همین سفر روحانی است. حج عبادتی جامع است که همه عبادات را در خود جای داده است. این ویژگی حج است، خودداری روزه، پرداخت مالی، نماز، وقوف، خیمه‌زدن در جمرات که شبیه جهاد و جیهه است و ... پیروسلوک باطنی را برای حاجی به ارمان‌ان می‌آورد زیرا حج، جامع همه عبادات است، سیرو و سلوک باطنی دارد و به یک معنا سمبلیک‌ترین عبادات است. حج عبادتی نمادین است. کارهایی که انجام می‌دهیم، اسراری که در پشت این کارها وجود دارد اسرار حج است.

همه ما می‌دانیم که همه مکان‌ها و زمان‌ها متعلق به خداست اما خدا از بی بهانه برآمده یک زمانی را که ماه مبارک رمضان است شهر... خوانده‌است و کعبه را بیتا... . از مسائل جالب این‌که ما از ۱۲ ماه قمری دوماه هست که استهلال برای آن دو ماه وارد شده و مهم است که بدانیم ماه کی حلول می‌کند و در این استهلال نشان می‌دهیم که ما منتظریم، منتظر یک امر بزرگ هستیم. لحظه شماری می‌کنیم برای این‌که ببینیم آمدن آن ماه را. آن دو ماه یکی ماه مبارک رمضان است و دیگری ماه مبارک ذی‌الحجه که هر دو ماه هم اعمالی دارد. دو عید بزرگ ما؛ فطر و قربان مربوط به این دو ماه است که پس از اعمال ویژه‌ای به آن عید و جشن می‌رسیم.

ماه مبارک رمضان شما هرجا می‌توانید باشید،

ادبیات

بانک کتاب‌های ترجمه شده نداریم

نماینده دبیرخانه طرح گزنت گفت: اگر کتابی مشمول طرح گزنت شود، تسهیلاتی که به کتاب تعلق می‌گیرد بر اساس محتوای فارسی کتاب انتخاب نمی‌شود. البته که گسترش فرهنگ، ادبیات و گردشگری ایران تا ادبیات دفاع مقدس

بسیار مهم است، اما شرایط کاملاً با‌زااست و ناشر خارجی می‌تواند کتاب مورد نظر خود را انتخاب کند. این در حالی است که بارها اتفاق افتاده به ناشر ایرانی گفتیم که کاتالوگ (فهرست) فارسی از آثارش را بفرستد، اما حتی نتوانست معرفی نویسنده و کتاب را به زبان کشور مقصد انجام دهد.

علیرضا نوری زاده، با اشاره به این‌که طرح گزنت از نهادهای مختلف در این حوزه حمایت می‌کند، ادامه داد: هیچ بانک کتاب ایرانی ترجمه شده‌ای وجود ندارد و هر موسسه یا نهادی این ادعا را دارد، درست نیست. در طرح گزنت برای ایجاد بانک کتاب ایرانی ترجمه، اقداماتی انجام دادیم. ارتباط با کشورهای همسایه برای ما از اهمیت بالایی برخوردار است، پس در این حوزه ورود پیدا کردیم و با کشورهای ترکیه، ارمنستان، قزاقستان، لبنان و کشورهای عربی ارتباط داریم. / ایرنا

برگزاری یادواره محمودی خوانساری

سی و نهمین برنامه آیین آواز نشست تخصصی آواز در موسیقی دستگاهی ایران) سه‌شنبه ۲۱ تیر ساعت ۱۸ در فرهنگسرای اندیشه برگزار می‌شود. این برنامه در چند بخش مختلف با کارشناسی علی شیرازی

و اجرای حمید سهرابی به بزرگداشت یاد و خاطره استاد محمود محمودی خوانساری اختصاص دارد.

سخنرانان این نشست حمید تجریشی، مؤلف کتاب «مرغ شباهنگ» (باموضوع استاد محمودی خوانساری)، علیرضا میرعلینقی، پژوهشگر، مؤلف و مورخ موسیقی هستند. اجراهای این نشست در چهار برنامه مجزا شامل علیرضا فریدون‌پور (آواز)، علیرضا چراغچی (ویلن)، مهران مهدی (عود)، حسین عابدی (تمبک)، جاوید عباسی (فلاج) (آواز)، میلاد کیایی (سنتور)، حمیدرضا منفرد (آواز)، کوشا صرافتی‌گهر (ویلن)، بهزاد گنجی (سنتور)، سپهر حامدیان (تمبک)، مجید آبرون (آواز)، مسعود آذین‌نار) (ندا حیدری) (کمناچه) و امیرخیری (تمبک) خواهد بود. / جام‌جم

یاد

